

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

1245 Budapest, Pf. 1036.

Telefon: 472-8864 Fax: 472-8860

VJ-103/2004/77.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Hewlett-Packard Magyarország Kft.** (Budapest.) ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, valamint fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, illetve az Európai Közösséget létrehozó szerződés (EKSz.) 82. cikkének rendelkezésébe ütköző magatartás miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban, tárgyaláson kívül, meghozta az alábbi

határozatot

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

E határozat felülvizsgálata a kézhezvételtől számított harminc napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Versenytanácshoz benyújtandó keresettel kérhető.

Indokolás

I.

Az eljárás indítása

1. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) tudomására jutott, hogy a Hewlett-Packard Magyarország Kft. (a továbbiakban: HP vagy HP Magyarország) által forgalmazott nyomtatók végfelhasználóinak kiadott jótállási jegyen szereplő, a jótállási igény elvesztését leíró feltételek között szerepel egy olyan kitétel, mely szerint a vásárló elveszíti jótállását, ha nyomtatóját nem a HP által gyártott festékpattonnal vagy kazettával üzemelteti. Ez a magatartás megvalósíthatja a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) 21. §-a által tilalmazott, a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tényállását, illetve a Tpv. 8. paragrafusában leírt, a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmába ütközhet. Erre tekintettel a GVH 2004. június 16-án versenyfelügyeleti eljárást indított a HP Magyarország Kft-vel szemben.
2. Az eljárás folyamán a GVH kiterjesztette a Tpv. 21. §-a alapján indított vizsgálatot a HP által a nyomtatókhoz használt festéktartályokban alkalmazott chipek alkalmazásával kapcsolatosan, azonban az Európai Bizottság azonos tárgyú eljárására, valamint ezzel összefüggésben az 1/2003/EK sz. tanácsi rendelet 11. cikk 6. bekezdésére és a Tpv. 91/E § (1) bekezdésére tekintettel az eljárást ebben a kérdésben megszüntette.
3. A jelen határozat 1. pontjában leírt magatartás sértheti az EKSZ. 82. cikkét is, ha az hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre. Mivel a magatartással kapcsolatban a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége (a továbbiakban: TKKÉ) vélelmezhető volt, és mivel ugyanezen magatartás tárgyában a GVH a Tpv. 21. §-a alapján eljárást indított, köteles volt egyben az eljárás jogalapjául az EKSZ. 82. cikkét is felhívni.

II.

Az eljárás alá vont vállalkozás

4. Az eljárás alá vont HP Magyarország Kft. két közvetlen befolyásolást biztosító tulajdonosa a hollandiai székhelyű Hewlett-Packard Laren B.V. és a Hewlett-Packard Gouda B.V. A vállalkozások a Hewlett-Packard cégcsoport tagjai, amelynek központi anyavállalata a Hewlett-Packard Corporation. A Hewlett-Packard Corporation 1987. óta van jelen Magyarországon, a kezdetekben közvetlen kereskedelmi képviseleti irodán keresztül. A HP Magyarország Kft. 1992-ben vált a HP Corporation 100 %-os tulajdonává.
5. A HP és Compaq vállalat-csoportok világméretű egyesülése az elmúlt másfél évben valamennyi leányvállalat vonatkozásában lezárult. A Compaq Computer Magyarország Kft. és a HP Magyarország Kft. egyesülését a cégbíróság 2002. december 20-án jegyezte be, s ezzel egy időben a Compaq Computer Magyarország Kft-t a cégjegyzékből törölte.
6. A HP a különféle magánfelhasználói és üzleti informatikai termékek, technológiák, megoldások és szolgáltatások egyik vezető szállítója. A vállalat kínálata a teljes informatikai struktúra, a nagyvállalati, intézményi és személyi számítástechnika, a

hozzáférési eszközök, a globális szolgáltatások, valamint a képalkotás és a nyomtatás piacait fogja át.

III.

A kifogásolt magatartás

7. Az eljárás alá vont által közvetlenül a fogyasztóknak értékesített nyomtatók jótállási jegyében – egyebek mellett – az alábbi megfogalmazás olvasható a *Jótállási feltételek IV.1. pontjában*:

IV. Jótállási igény érvényesítését kizáró okok

1. A jótállási igény érvényesülését kizárja, ha a terméket a Jótállási Jegyen feltüntetett szervizpartnereken kívül bárki javította; vagy ha a hibát rendeltetésellenes használat; a HP erre feljogosított szakszervizein kívüli bármely harmadik személy által végzett átalakítás; szakszerűtlen kezelés; helytelen tárolás; elemi kár (vis major) okozta, vagy a hiba oka más módon a vásárlás után keletkezett. *Rendeltetésellenes használatnak minősül nyomtatóknál pl. a specifikáción kívüli média vagy felújított, illetve nem HP gyártmányú festékkátrók és kazetták használata, illetve a javasolt maximális havi használat túllépése. (Kiemelés a Versenytanácsból.)*

8. A GVH vizsgálata a fenti megfogalmazást tartalmazó Jótállási Jegyeket a Media-Markt, illetve az Elektroworld vállalkozásoktól szerezte. A fenti megfogalmazás 1996. óta szerepel a HP által forgalmazott nyomtatókhöz adott Jótállási Jegyeken.

9. Az eljárás alá vont vállalkozás által a GVH-hoz 2004. június 14. napján eljuttatott Jótállási Jegy másolatán (Vj-103/2004/15. sz. irat) jótállási igények érvényesítését kizáró feltételeket a fentebb ismertetettől eltérő módon határozta meg:

IV. Jótállási igény érvényesítését kizáró okok

1. Nem tartoznak a jótállási kötelezettség körébe az alábbi okokra visszavezethető hibák és azok elhárítása:

(a) nem rendeltetészerű használat;

(b) szakszerűtlen karbantartás vagy változtatás;

(c) nem a HP által szolgáltatott vagy jóváhagyott szoftver, adathordozó, alkatrész, tartozék vagy kellék használata;

(d) a termék specifikációtól eltérő üzemeltetés;

(e) bármely, a hibát vagy annak okát előidéző beavatkozás vagy javítás, amelyet nem a jelen Jótállási jegyen feltüntetett szervizpartner végez el.

2. Kizárja a jótállási igények érvényesítését, ha a fogyasztó nem tartja be a termékhez biztosított használati (kezelési) útmutatóban foglaltakat, és a hiba ennek következtében keletkezett.

A HP nyomtató termékekre vonatkozó jótállás, a nem a HP által gyártott és forgalmazott vagy újratöltött tintapatronok és festékkazetták használata esetén nem szűnik meg. Ha azonban a nyomtató meghibásodásának vagy sérülésének oka a nem HP gyártmányú, vagy újratöltött tintapatronok vagy festékkazetták használatának következménye, a HP a szokásos munkadíjakat és anyagköltséget felszámítja az adott hiba vagy sérülés kijavításáért. (Kiemelés a Versenytanácsból.)

10. A közületi vevők számára a nyomtatókhöz mellékelt ún. 'Referencia útmutató' 27. oldal 2-3. pontjaiban a garanciavállalás korlátaival kapcsolatban az alábbi állítások találhatóak:

2. A HP korlátozott garanciája csak a rendeltetészerű használat során bekövetkezett meghibásodásokra vonatkozik. A garancia nem érvényes az alábbi okokra visszavezethető meghibásodás esetén:

- nem megfelelő vagy nem kielégítő karbantartás vagy módosítás;
- a nem a HP által szolgáltatott vagy jóváhagyott szoftver, illesztés, nyomathordozó, alkatrész vagy kellék használata; vagy
- a termék specifikációit meghaladó üzemeltetés.

3. A HP nyomtató termékekre vonatkozó garancia, valamint a HP-vel kötött karbantartási szerződés a nem HP tintapatronok vagy újratöltött tintapatronok használata mellett is érvényben marad. Ha azonban a nyomtató meghibásodása vagy károsodása a nem HP gyártmányú vagy az újratöltött tintapatronok használatára vezethető vissza, a HP a szokásos munkaidő- és anyagköltségeket felszámítja az adott nyomtatóhiba vagy kár kijavításáért. (Kiemelés a Versenytanácstól.)

11. Az eljárás alá vont a versenyfelügyeleti eljárás megindulása előtt nyilatkozott tett, hogy a jótállási szöveget megváltoztatja és az új szöveget fogja ajánlani a forgalmazóknak. A változtatás indokaként az Európai Unióhoz történő csatlakozást hozta fel. A változtatásnak megfelelő jótállási feltétel 2004. május 14. napjára készült el és 2004. május 26. óta került alkalmazásra a HP termékeket értékesítő forgalmazók és kiskereskedők tekintetében.

IV.

A vizsgálat megállapításai

Az érintett piac

12. A számítógépes informatikai üzemeltetés fontos kelléke a nyomtató. A különböző dokumentumok, digitális fényképek, képek, rajzok képi megjelenítésére már szinte minden egyes számítógéphez vagy terminálhoz kapcsolódik nyomtató. A nyomtatóknak számos típusa létezik, amelyek a célfeladatoktól függően különböző teljesítményre és nyomtatási sebességre képesek. Egyes nyomtató generációk integrálják a fax, a másoló és szkennerek képességeit és többfunkciós készülékeként üzemelnek. Az egyes nyomtatók helyettesíthetőségének műszaki akadálya nincs.

13. A magyar piacon a potenciális fogyasztó szinte minden nagyobb gyártó vállalkozás termékét megtalálja. A felhasználási célnak, a feladatnak, egyéni igényeknek és a rendelkezésére álló forrásainak megfelelően választhat a Hewlett-Packard, a Canon, a Lexmark, az Olivetti, az OKI, a Minolta, az Epson és a Brother nyomtató márkák között.

14. Az egyes nyomtatók különböző technológiákkal üzemelnek, amelyeket a használt technológia alapján négy típusra lehet osztani, így lézeres, hősugaras, piezoelektromos és hőszublimációs technológiával üzemelőkre. A nyomtatók típusát tekintve azonban két nagyobb kategóriát lehet megkülönböztetni, így a tintasugaras nyomtatókat és a lézernyomtatókat. A tintasugaras nyomtatók alkalmasak mind egyszínű, mind színes nyomtatásra és az igazi reneszánszukat a digitális fotózás elterjedése jelentette. Elsődleges felhasználási tere ezeknek a nyomtatóknak az otthoni használat. A lézernyomtatók főleg egyszínű nyomtatásra használatosak, de manapság terjedőben van a színes nyomtatásra alkalmas lézernyomtató is. A lézernyomtatók előnyei közé számít, hogy magasabb a belső memóriája, nagyobb a nyomtatási sebessége és alacsonyabb az üzemelési költsége.

15. A nyomtató gyártók mindegyike gyárt és forgalmaz nyomtatóihoz ún. eredeti kellékanyagokat (festékkazettákat és tintapatronokat), az általa gyártott valamennyi

típushoz. Vannak olyan vállalkozások, amelyek nem gyártók, hanem csak a nyomtatókhoz használatos kellékanyagok gyártásával, utántöltésével és forgalmazásával foglalkoznak.

16. A kellékanyagokat gyártó vállalkozásokat három csoportba oszthatjuk. Léteznek az eredeti kellékanyagokat 1. gyártó, 2. utántöltő vállalkozások és 3. utángyártó vállalkozások. Az eredeti kellékanyag gyártók azok a vállalkozások, amelyek a saját maguk által gyártott nyomtatókhoz gyártják a kellékanyagokat. Az egyes márkák között hiányzik a kompatibilitás, amely a szellemi jogokból, szabadalmakból fakad. Megfigyelhető a helyettesíthetőség hiánya márkán belül is, amely főként az eltérő fizikai adottságokból (pl. forma) és a megcélzott nyomtatási kapacitásból fakadó mennyiségi kritériumokból ered. Az utántöltő vállalkozások alapvetően a tartályból kiürült festékanyagot töltik újra különböző eljárásokkal, amely tevékenység az alkalmazott technológia által meghatározottan a minőségi utántöltéstől a rossz minőségű munkáig terjedő skálán mozog. Alapvetően befolyásolja a végeredményt a használt technológián kívül a felhasznált festékanyag minősége is. Amennyiben a kellékanyag gyenge minőségű, akkor elképzelhető, hogy az az alapgépet is károsítja, illetve a nagyobb kopás miatt csökkentheti annak műszaki élettartamát is. Az utángyártók a festékanyag feltöltésén kívül magát a tartályt is felújítják. Jellemzően eredeti kazettákat vásárolnak, amelyben a feltöltésen kívül kicserélik az OPC hengert is, ami a festékanyagot viszi fel a papírra. Vannak olyan vállalkozások is, amelyek a lehúzó (ún. bladet) is cserélik, amelynek az a funkciója, hogy a hengerre került felesleges festékanyagot eltávolítsa. Főszabályként megállapítható, hogy a komolyabb technológiát és többlet tevékenységet igénylő utángyártás jobb minőséget eredményez, mint az egyszerű utántöltés. Ez a különbség megjelenik a végtermékek árában is, amelyek a fentebb kifejtett szempontokra tekintettel különböző mértékű árelőnyt képesek nyújtani az eredeti kellékanyagokhoz képest. A jobb minőségűnek számító utángyártott vagy utántöltött kellékanyagok az eredeti termékek árához képest csak kisebb mértékű árelőnyt jelentenek (kb. 25 százalék) szemben a rosszabb minőségű termékekkel, amelyek akár 50 százalékos árelőnyt is képesek ebből a szempontból biztosítani.

17. Mára az utántöltésre és az utángyártásra egész iparág alapul. Egyes gyártók, amelyek jellemzően minőségi termékeket állítanak elő saját márkanév alatt forgalmazzák a termékeiket. Ilyen márkanévek pl. a Print Star, a Pelikan és a Jettec. Az utántöltés és az utángyártás közül, az utóbbi az, amely több ismeretet és bonyolultabb felszereltséget kíván. Az eredeti termékek gyártóit általában kisebb-nagyobb lemaradással követik az iparág szereplői, ugyanis az újabb technológiák bevezetése egyben azt is jelenti, hogy az utántöltésre és az utángyártásra szakosodott vállalkozásoknak követniük kell az újításokat, amely tevékenység viszont több-kevesebb időt vesz igénybe. Ennek köszönhető az is, hogy az iparágban elsősorban a népszerűbb nyomtatók kellékanyagaival foglalkoznak és azok gyártására/utántöltésére szakosodnak.

18. A korábban hatályban volt, az egyes tartós használatra rendelt termékek jótállási kötelezettségéről szóló 117/1991. (IX. 10.) Kormány rendelet 9. § (4) bekezdése alapján a kereskedő köteles a jótállási jegyet a vásárlónak átadni, illetve a jelenleg hatályos, az egyes tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásról szóló

151/2003. (IX. 22.) Kormányrendelet 3. § (1) bekezdése alapján a forgalmazó köteles a fogyasztónak a fogyasztási cikkel együtt a jótállási jegyet átadni. A piaci gyakorlat alapján jellemzően a magánfelhasználók és a kisebb volumenben vásárlók kapnak jótállási jegyet. Ezek a vásárlók pedig jellemzően nem továbbértékesítési célra, hanem magánfelhasználásra vásárolják a kérdéses termékeket. Ebből a felhasználási módból következően nem jellemző a nagy példányszámú és terjedelmű anyagok nyomtatása a nyomtatók használata során, így inkább a kisebb teljesítményű termékeket választják vásárláskor.

A gazdasági erőfölény

19. A HP a nyomtatók piacán 50-60 százalékos piaci részesedéssel rendelkezik. A nyomtatók piacán belül a vizsgálat tárgyát képező szegmensben, azaz a kis kapacitású, alacsonyabb árfekvésű nyomtatók esetében, a részesedése pontosan nem ismert.

20. A vizsgálati jelentés érintett termékpiacként az otthoni felhasználói és az otthoni- ill. kisirodai piac fogyasztói által vásárolt alacsonyabb teljesítményű nyomtatók másodlagos kellékipiacát jelölte meg. A földrajzi piacként pedig Magyarországot területét. Az érintett piac nagysága tekintetében becült adatok álltak csak rendelkezésre, amely adatok azonban igen széles skálán mozogva (6-50 milliárdig) jelölik meg annak volumenét. A vizsgálat szerint inkább a magasabb érték közelíti meg a valós adatot.

21. A nyomtatók ára évek óta nyomott, különösen az alacsonyabb árkategóriákban. Egy új patroszett fogyasztói ára megközelíti a legkisebb nyomtatók árát. Az eladott termékek mennyiségére jelentős hatással vannak az akciók és reklámok. A termékek vásárlóira elsősorban az jellemző, hogy a döntésük kialakítása során nem önállóan döntenek egy-egy típus vagy márka mellett, vagy ha mégis így tesznek, akkor is elsősorban a nyomtató ára a meghatározó tényező a döntés kialakításánál. A másodlagos termékek árának transzparenciáját és az alacsony információk költségeket hatásosan ellensúlyozza a fogyasztók korlátozott racionalitása, mely az élettartam költségek fontosságának háttérbe szorításával az elsődleges termékek árának szentel kiemelkedő figyelmet.

22. Az érintett fogyasztói réteg elsődlegesen a nyomtató árát veszi figyelembe. Egy-egy típus esetében a nyomtató és a kellékanyag ára között három-négyszeres különbség is megfigyelhető, így ilyen esetekben az új kellék helyett új nyomtató vásárlása csak olyankor jelent valós alternatívát a fogyasztók számára, ha egy-egy akció keretében jelentősen csökken az ár, vagy pedig a legkisebb nyomtatókról van szó.

23. Tekintettel arra, hogy az érintett fogyasztói réteg az átlagos avulási időnél hosszabb ideig használja a termékeket – többek között a kisebb mértékű használatból eredeztethetően – kilépési korlátok is azonosíthatóak ezen fogyasztói szegmens tekintetében.

24. A fentebb kifejtettekre tekintettel, egyfelől a HP elsődleges piacon élvezett magas részesedése és piacvezető pozíciója, másfelől a másodlagos piacra fékezően ható elsődleges piaci versenyhatások hiánya vagy legalábbis elégtelen volta, különösen pedig a HP által a saját kisteljesítményű nyomtatóinak másodlagos piacán élvezett kiemelkedően magas piaci részesedése miatt az erőfölény megállapítható.

Visszaélés az erőfölénnyel

25. Az eljárás alá vont azon tevékenysége, hogy 1996. óta 2005. május 26-ig folyamatosan, a végfogyasztóknak kiadott jótállási jegyen nem rendeltetésszerű használatnak minősítette a nem HP által gyártott kellékanyagok használatát, és a jótállási jegy alapján nem vállalt ilyen esetekben jótállási kötelezettséget, korlátozta a jótállási időszakban a fogyasztó döntési szabadságát, hiszen nem HP kellékekkel történő üzemeltetés esetén elveszítette a fogyasztó a jótállási igényét és lényegesen kedvezőtlenebb helyzetbe kerülhetett.

26. A jótállási jegyen szereplő korlátozás egyértelműen felróható az eljárás alá vont vállalkozásnak. Az eljárás alá vont vállalkozás nyilatkozataiból kiderül ugyanis, hogy a kifogásolt jótállási jegy szövegét a HP Magyarország „határozta meg”, azt „alkalmazza”, attól eltérőt „vezet be” (2004. májustól ... kezdődően), a „kiskereskedővel együttműködve a fogyasztónak az értékesítés helyén adja át”, illetve szerződésben kötelezi magát, hogy az új, ún. Silver partnereit a jótállási jegyen feltünteti, továbbá, hogy hangsúlyozza, hogy a feltételt az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően „nem használja”. A szervizpartnerekkel kötött szerződésekben a HP a partnere és a végfelhasználó kapcsolatának meghatározásakor előírja, hogy előbbi nem számolhat fel díjat vagy költséget ha a termék, a jótállási jegy vagy a HP alapelvei szerint jótállás alatt áll. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a fentebb kifejtettekre tekintettel megállapítható, hogy a HP határozza és határozta meg a jótállás feltételeit, amelyeket a kereskedőkhöz eljuttatott és azok érvényesülését a szervizpartnerekkel kötött megállapodásaiban biztosította. Jóllehet a kereskedők nem kötelesek alkalmazni a HP által megalkotott jótállási feltételeket, azoktól ésszerű okok miatt általában nem térnek és nem tértek el. Ez a követő magatartás a fentebb kifejtettek alapján egyértelműen megfigyelhető volt.

27. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a vizsgálat megállapíthatónak tartja, hogy *a HP által a jótállási jegyen feltüntetett korlátozást a szerviztevékenység során nem alkalmazták* vagy a HP-nek nem volt lehetősége azt alkalmaz(tat)ni. A megkérdezett szervizek közül nem volt egy sem, aki jótállási időben történő javítást visszautasított volna. Megállapítható azonban, hogy a gondosan eljáró fogyasztó, amikor meghibásodást tapasztal alaposan elolvassa a jótállási jegyben szereplő korlátozó szabályokat. Amennyiben nyomtatóját idegen kellékanyaggal üzemeltette, azt azonnal kiveszi a gépből, sőt adott esetben vásárol egy eredeti terméket és csak ezután viszi a szervizbe a gépét. Ezen túlmenően a fogyasztó úgy is dönthet, hogy meg sem kísérli a jótállás érvényesítését, hanem más, nem hivatalos szervizt keres magának.

28. A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható volt, hogy a vizsgált magatartás célja egyértelműen a másodlagos piaci verseny korlátozása volt annak érdekében, hogy a fogyasztókat visszatartsa az utángyártók és utántöltők termékeinek vásárlásától. Versenyellenes hatás részben meg is jelent azáltal, hogy vélhetőleg voltak fogyasztók, akik meg sem kísérelték a jótállás érvényesítését, így nem tapasztalhatták, hogy a jótállás jogellenes korlátozásának betartására a HP-nek nincs lehetősége.

A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása

29. A vizsgálati jelentés által másodsorban kifogásolt magatartás esetében az alábbi megállapítások tehetőek. Azon fogyasztók esetében, akinek a jótállási idő alatt

meghibásodott a nyomtatójuk, illetve azon fogyasztók esetében, akik a nyomtató megvásárlása után elolvasták a jótállási jegyen szereplő jótállási feltételeket, a fogyasztói döntésüket befolyásolta az azokban megfogalmazott nem rendeltetésszerű használatnak minősítés, és a festékkellék kiürülése után az olcsóbb utángyártott/töltött kellékanyag helyett, eredeti HP kelléket vásároltak az alapgép problémamentes üzemeltetése érdekében. Megállapítható továbbá, hogy a nyomtatókhoz a vásárlás után áll csak rendelkezésre olyan dokumentum, amelyből az alaptermék üzemelési költségeire is vonatkozó információk szűrhetőek le.

A vizsgálati indítvány

30. A fentebb kifejtettekre tekintettel a vizsgálati jelentés indítványozza a jogsértés megállapítását a Tpvt. 21. § f) pontja alapján az 1996. és 2004. április 30-i közötti vizsgált időszakra és az EKSZ 82. cikke alapján a 2004. május 1 – május 26-ig vizsgált periódusra, továbbá indítványozza a jogsértés megállapítását a Tpvt. 8. § (2) bekezdés a) pontja alapján a teljes kifogásolt időszakra vonatkozóan.

V.

Az eljárás alá vont álláspontja

31. Az eljárás alá vont, a még a bejelentési szakban született beadványában arra hivatkozott, hogy a jótállási jegy nem a fogyasztó tájékoztatására szolgál. A vásárlói tájékoztató és a referencia útmutató, amely minden HP termék dobozában egységesen megtalálható, független attól, hogy milyen fogyasztó vásárolja meg (jótállási jegyre jogosult vagy nem), megfelelően tartalmazza a garancia korlátozására vonatkozó feltételt, mely szerint a garancia csak akkor nem érvényesíthető, ha a nyomtató meghibásodását a fogyasztó által használt nem HP-gyártású kellékanyag okozta. Hangsúlyozni kívánta, hogy más gyártó terméke által okozott meghibásodásért a HP nem vonható felelősségre, és nem kötelezhető a más által gyártott termék meghibásodásából eredő károk és költségek viselésére.

32. Magyarország 2004. május 1-i EU csatlakozásával egy időben egységesítette a hazánkban forgalomba hozott HP termékek jótállási jegyét. Az új és egységes garanciavállaló dokumentumban a GVH által nem kifogásolt kitétel került, mely szerint csak akkor veszíti el a fogyasztó a jótállást, ha a nyomtató meghibásodását a nem HP kellékanyag használata okozta. Maga az „idegen” kellékanyag használata nem jár a jótállás elvesztésével.

33. Vitatta, hogy a HP erőfölényben lenne, erőfölény megállapítása esetén pedig vitatta a magatartás visszaélészerűségét. Álláspontja szerint csak akkor beszélhetünk a Tpvt. és a EKSz. szerinti visszaélésről, ha természetüknél fogva nem összekapcsolódó termékekről beszélünk. Adott esetben a nyomtató és az ahhoz szükséges kellékanyagok összekapcsolódó termékek. A visszaélés ténye azért sem áll meg, mert a jótállási jegyben foglaltak nem akadályozzák a forgalmazást vagy a használatot, csak korlátozzák a jótállást.

34. Álláspontja szerint a "rendeltetésellenes használat" megfogalmazás a jótállási jegyen a Tpvt. 9. §-a szerint nem általános fogalmat takar, a dokumentum azt csak a jótállás korlátozásával kapcsolatosan használja.

35. Arra hivatkozik, hogy a HP Magyarország Kft. nem lehet jogalanya a versenyfelügyeleti eljárásnak, mert az eljárás által érintett fogyasztói rétegnek nem forgalmaz közvetlenül HP termékeket, azok értékesítése Magyarországon csak disztribútorok útján folyik. A HP Magyarország Kft. csak nagy vásárlók komplett igénye esetén szállít közvetlenül, egyébként közvetít, a HP csak marketing tevékenységet lát el hazánkban. Kijelenti továbbá, hogy hazánkban megfelelő szervizhálózatot tart fenn, amely gondoskodik a HP termékek a törvényi feltételeknek megfelelő garanciális és jótállási kötelezettségeinek teljesítéséről. Csak ajánlásokat tehet a disztribútorok felé a jótállási jegyek tartalmával kapcsolatosan, és példaként arra hivatkozik, hogy az Elektroworld áruház lánc ajánlásától eltérő jótállási jegyet használ.

VI.

Jogi háttér

36. A Tptv. 8. § (1) bekezdése alapján tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni. A (2) bekezdés a) pontja alapján a fogyasztók megtévesztésének minősül különösen, ha az áru ára, lényeges tulajdonsága – így különösen használata – tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak. A Tptv. 9. §-a értelmében a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e. A Tptv. 10. §-a szerint tilos a fogyasztó választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazása. Ilyen módszernek minősül különösen, ha olyan körülményeket teremtenek, amelyek jelentősen megnehezítik az áru, illetve az ajánlat valós megítélését, más áruval vagy más ajánlattal történő tárgyszerű összehasonlítását.

37. A Tptv. 21. § f) pontja alapján tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen az áru szolgáltatását, átvételét más áru szolgáltatásától, átvételétől, továbbá a szerződéskötést olyan kötelezettségek vállalásától függővé tenni, amelyek természetüknél fogva, illetve a szokásos szerződési gyakorlatra figyelemmel nem tartoznak a szerződés tárgyához.

38. A 22. § (1) bekezdése alapján gazdasági erőfölényben van az érintett piacon aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie a versenytársainak, szállítóinak, vevőinek és más üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására. A (2) bekezdés alapján a gazdasági erőfölény megítéléséhez vizsgálni kell különösen (a) azt, hogy az érintett piacra való belépés és az onnan történő kilépés milyen költségekkel és kockázattal jár, illetve, hogy milyen műszaki, gazdasági vagy jogi feltételek megvalósítását igényli; (b) a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét, illetve annak alakulását; (c) az érintett piac szerkezetét, a piaci részesedések arányát, a piac résztvevőinek magatartását, valamint a vállalkozásnak a piac alakulására gyakorolt gazdasági befolyását.

39. A Tptv. 14. § (1) bekezdése értelmében az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni úgy, hogy a megállapodás tárgyát képező árun túlmenően az azt ésszerűen helyettesítő árukat is figyelembe kell venni. Azt, hogy a konkrét megállapodás tárgyát képező árut, mely más

árak képesek ésszerűen helyettesíteni, a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel kell megítélni (Tpvt. 14. § (2) bekezdés). A Tpvt. 14. § (3) bekezdése szerint földrajzi területnek az a terület tekinthető, melyen kívül a fogyasztó nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételekkel tudja az árut beszerezni.

40. A Tpvt. 77. § (1) bekezdésének d), e) és f) pontjai szerint az eljáró versenytanács határozatában megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését, illetőleg elrendelheti a törvénybe ütköző állapot megszüntetését, és megtilthatja a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás további folytatását.

41. A Tpvt. 78. § (1) bekezdése értelmében a versenytanács bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Tpvt. rendelkezéseit megsérti. A bírság összege legfeljebb a vállalkozás előző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet. A (2) bekezdés szerint a bírság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

42. Az EKSz. 82. pontja szerint a közös piaccal összeegyeztethetetlen és tilos a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés a közös piac területén vagy annak egy jelentős részén akár egy, akár több vállalat által, amennyiben ez alkalmas a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására. Ez a visszaélés különösen a következőket jelentheti:

- a) méltánytalan beszerzési vagy eladási árak, egyéb ilyen üzleti feltételek közvetett vagy közvetlen kikényszerítése;
- b) a termelésnek, a forgalmazásnak vagy a műszaki fejlesztésnek a fogyasztók hátrányára történő korlátozása;
- c) különböző kereskedelmi partnerekkel szemben eltérő feltételek alkalmazása azonos értékű szolgáltatásokra, ezzel a versenyben nekik hátrányt okozva;
- d) a szerződések megkötésének olyan többlétszolgáltatások a másik fél általi elfogadásához kötése, amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nincsenek kapcsolatban ezen szerződések tárgyával.

43. A Tpvt. 1. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy az EKSz. 82. cikkének alkalmazása során az e cikk hatálya alá tartozó piaci magatartásra is a Tpvt. eljárási rendelkezéseit kell alkalmazni akkor, ha az EKSz. 82. cikkében foglalt versenyszabályok végrehajtásáról szóló 1/2003/EK sz. tanácsi rendelet alapján a GVH eljárásának van helye. A Tpvt. 91/A. § (1) bekezdése alapján az EKSz. 82. cikkének alkalmazása során a Tpvt. rendelkezéseit annak XIV. fejezetében, illetve az 1/2003/EK tanácsi rendeletben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

44. Az 1/2003/EK tanácsi rendelet 5. cikke alapján a tagállamok versenyhatóságainak hatáskörük van arra, hogy egyedi esetekben az EKSz. 82. cikkét alkalmazzák. Ha a 3.

cikk alapján a tagállamok versenyhatóságai az EK Sz. 82. cikke által tiltott visszaélésre nemzeti versenyjogot alkalmaznak, az EK Sz. 82. cikkét ugyancsak alkalmazzák.

45. Az Európai Bizottság számos panaszt kap a másodlagos termékek piacain tanúsított állítólagos visszaélések miatt. Ezen piacok olyan termékeket tartalmaznak, melyeket az elsődleges áruhoz kapcsolódóan kerülnek felhasználásra és amelyek technikailag kompatibilisek kell, hogy legyenek az elsődleges termékkel. Ezen termékeknek nincs vagy csak kevés helyettesítő termékük van azokon kívül, amelyeket az elsődleges termék gyártója forgalmaz. A helyzetből eredő kérdés az, hogy egy az elsődleges termék piacán nem erőfölényes vállalkozás erőfölényesnek tekinthető-e a szűkebb, másodlagos termékpiacon.

46. Az elsődleges termékek gyártói gyakran úgy érvelnek, hogy nem lehet erőfölényt megállapítani a másodlagos piacon, ha az az elsődleges termék kapcsán sem állapítható meg. Meglátásuk szerint az elsődleges termékek potenciális vevői egyszerűen felhagynának annak vásárlásával, ha az alkatrészek és utólagos szolgáltatások ára emelkedne. Ez az elgondolás arra a feltételezésre épül, hogy a fogyasztók gyorsan reagálnak az elsődleges piacon azáltal, hogy képesek a termék élettartam költségeit számolni, beleértve valamennyi alkatrész kellék, fejlesztési és egyéb szolgáltatásokra vonatkozó költségeit. Ugyancsak feltételezi, hogy nincs lehetőség a régi vevők és az új vásárlók közötti diszkriminációra, vagy pedig, hogy előbbiek számára a szolgáltató váltás költsége alacsony.

47. Másfelől a panaszt tevő alkatrész gyártók és utólagos szolgáltatást nyújtók feltételezik az erőfölény létét a másodlagos termékek piacán, ha azon a gyártó piaci részesedése magas. Ez a nézet tehát nem veszi figyelembe a másodlagos termék piacán tanúsított magatartás hatásait az elsődleges termék piacán, azaz azt, hogy a magasabb kellék árat ellensúlyozza az alaptermék alacsonyabb ára.

48. A Bizottság szerint egyik nézet sem tükrözi megfelelően a valóságot. Az erőfölényt a Bizottság mindig úgy határozta meg, mint a képességet arra, hogy valaki észrevehető mértékben függetlenül tudjon viselkedni versenytársaitól és fogyasztóitól. *Ebből következően minden egyes esetben szükséges a körülmények mélyreható vizsgálata.* A kérdéses esetben a Bizottság az alábbi szempontokat vizsgálja: az elsődleges termék ára, az elsődleges termék élettartama, a másodlagos termékek árának transzparenciája, a másodlagos termékek árának aránya az elsődleges termék árához mérten, információs költségek, egyéb szempontok.¹

49. Az elsődleges és másodlagos piacok viszonyával foglalkozó joggyakorlat eddigi legfontosabb ügyei a Hugin², a Hilti³, a Pelikan/Kyocera⁴, valamint a Digital⁵ ügyek

¹ Például: a szolgáltató váltás költsége, a szolgáltató váltás relatív költsége, a fogyasztók korlátozott racionalitása, az elsődleges termék piaci helyzete, az elsődleges termék gyártójának lehetősége a régi és új fogyasztók közötti árdiszkriminációra, a másodlagos termék felhasználási aránya, a másodlagos termékek előre látható fontossága, a másodlagos termékek iránti igény nagysága, a másodlagos termék piacán erőfölényes cégek az elsődleges termék piacán követett stratégiája, a vállalkozás jelenléte más piacokon.

² 78/68/EEC Commission Decision Hugin/Liptons 1978 OJ L 22/23

voltak. Ugyancsak érdemes figyelembe venni a GVH-ra jogilag ugyan kötőerővel nem rendelkező, de fontos tanulságokat hordozó Kodak–Eastman Kodak v. Image Technical Services⁶ ügyet, mely a közösségi jog értelmezésére írt jogirodalomban is gyakran megjelenik.

50. A Hilti AG v Commission (88/138/EEC Commission Decision) ügyben a Bizottság megállapította, hogy a szögbelövő pisztolyokhoz használt egyes kellékek, különösen a patronok márkáként eltérőek, egymás közötti helyettesíthetőségük alacsony. Ugyanakkor van bizonyos szintű helyettesíthetőség és versenyző utángyártás. A szögbelövő táruk és kisebb mértékben a szögek maguk is egy adott márkához kell, hogy idomuljanak annak érdekében, hogy megfelelően legyenek használhatóak. Így egy Hilti pisztoly használójának a Hilti márkához igazított tárra és szögekre van szüksége. Az érintett piac tehát a Hilti kompatibilis táruk és szögek piaca. Az Európai Bíróság a Bizottság piac meghatározását jóváhagyta és nem adott helyt a Hilti azon érvelésének, hogy a vásárlók abból kifolyólag, hogy a kellékek ára viszonylag magas a termék árához képest, viszonylag gyorsan képesek áttérni más márkákra. Az Európai Bizottság és az Európai Bíróság ismertetett megállapításai a jelen ügyben is jelentőséggel bírnak, ugyanis mind az érintett piac, mind az elsődleges termék másodlagos termékhez viszonyított ára hasonló adottságokkal rendelkezik mindkét esetben.

VII.

A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége

51. A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége (TKKÉ) alapvető feltétele annak, hogy az EKSz. 82. cikkét alkalmazni lehessen. Az Európai Bizottság Közleménye (Iránymutatás a kereskedelemre gyakorolt hatásnak a Szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról (2004/C 101/07), a továbbiakban mint „TKKE Közlemény”) részletesen tartalmazza azokat az alapelveket, amelyek alapján megállapítható, hogy érintett-e a tagállamok közötti kereskedelem.

52. A TKKE Közlemény 9. pontja kimondja, hogy ha a tagállamok versenyhatóságai és bíróságai az EKSz. 82. cikke által tiltott visszaélésre a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor a EKSz. 82. cikkét is alkalmazniuk kell. Az 1/2003/EK tanácsi rendelet 3. cikk (1) bekezdése tehát a tagállami versenyhatóságokat és bíróságokat arra kötelezi, hogy amikor a nemzeti versenyjogot olyan megállapodásokra és visszaélésszerű magatartásokra alkalmazzák, amelyek hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, akkor a 81. és a 82. cikket is alkalmazzák.

³ 88/138/EEC Commission Decision Eurofix-Bauco v. Hilti 1988 OJ L 65/19 illetve Case T-30/89 Hilti AG v Commission 1991 ECR II-1439

⁴ XXV Report on Competition Policy at 41

⁵ Commission Press Release IP/97/868 in Philip Andrews Aftermarket Power in the Computer Services Market: The Digital Undertaking in ECLR 1998 at 176

⁶ 112 S.Ct 2072 (1992) in Daniel Maldoom The Kodak Case: Power in Aftermarkets ECLR 1996/8 at 473

53. A kereskedelemre gyakorolt hatás kritériumának alkalmazása független az érintett földrajzi piacok meghatározásától. A tagállamok közötti kereskedelemre olyan esetben is lehet hatást gyakorolni, ha az érintett piac egyetlen tagállam területe vagy területének egy része (TKKE Közlemény 22. pont).

54. A TKKE Közlemény és a kialakult ítélkezési gyakorlat alapján a tagállamok közötti kereskedelem érintettségének megállapításához szükséges, hogy a magatartás érzékelhető hatást gyakoroljon a versenyre. Az érzékelhetőség értékelése pedig az egyedi esetek körülményeitől, különösen a megállapodás és a magatartás jellegétől, a megállapodás tárgyát képező termék jellegétől, valamint az érintett vállalkozások piaci pozíciójától függ. Minél erősebb az érintett vállalkozások piaci pozíciója, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy egy, a tagállamok közötti kereskedelemre hatni képes megállapodásról vagy magatartásról megállapítható, hogy érzékelhető hatást gyakorol (TKKE Közlemény 45. pont). Az érzékelhetőség értékelése során figyelembe kell venni azt is, hogy maga az a tény, hogy az erőfölénnyel rendelkező vállalkozásnak egy tagállam egészére kiterjedő jelenléte valószínűleg már önmagában is megnehezíti a piacra való behatolást. Ezért úgy kell tekinteni, hogy minden olyan visszaélés, amely nehezebbé teszi a nemzeti piacra történő bejutást, érzékelhető hatással van a kereskedelemre. Az erőfölénnyel rendelkező vállalkozás piaci pozíciójának és magatartása versenyellenes jellegének kombinálódás azt idézi elő, hogy az ilyen visszaélések általában jellegükből adódóan gyakorolnak érzékelhető hatást a kereskedelemre (TKKE Közlemény 96. pont).

55. Ha a megállapodás vagy a visszaélésszerű magatartás egyetlen tagállam területére terjed ki, alaposabb vizsgálatra lehet szükség annak megállapításához, hogy a megállapodás, illetve a visszaélésszerű magatartás alkalmas-e arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre hatást gyakoroljon. Emlékeztetni kell arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás fennállásához nem szükséges, hogy a kereskedelem csökkenjen. Elegendő, ha érzékelhető változás következhet be a tagállamok közötti kereskedelem szerkezetében. Sok olyan esetben azonban, amikor egyetlen tagállam érintett, az állítólagos jogsértés jellege és különösen a nemzeti piac lezárására való alkalmassága jól jelzi azt, hogy a megállapodás vagy magatartás alkalmas-e arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre hasson. (TKKE Közlemény 77. pont) Ha egy valamely tagállam egészére kiterjedő erőfölénnyel rendelkező vállalkozás versenykorlátozó visszaélést követ el, általában fennállhat a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás. Az ilyen visszaélésszerű magatartás általában megnehezíti a más tagállambeli versenytársak számára a piacra való behatolást, és ez esetben fennállhat a kereskedelem szerkezetére gyakorolt hatás. Az a versenykorlátozó visszaélés, amely - például a versenytárs kiiktatása vagy az ezzel való fenyegetés révén - hatással van valamely tagállamon belül a piacnak a versenyben kialakuló szerkezetére, ugyancsak alkalmas lehet arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre hatást gyakoroljon. A kereskedelemre gyakorolt hatás keletkezhet a visszaélés más versenytársakra gyakorolt elriasztó hatásának a következményeként is (TKKE Közlemény 93-94. pont).

VIII.

A Versenytanács döntése

Az érintett piac

56. A Versenytanács a megállapítja a tagállamok közötti kereskedelem érintettségét.

57. A nyomtató gyártók mindegyike gyárt és forgalmaz nyomtatóihoz ún. eredeti kellékanyagokat (festékkazettákat és tintapatronokat), az általa gyártott valamennyi típushoz. Az eredeti kellékanyagok mellett létezik egy olyan piaci szegmens, amely csak a festék kellékanyagok utángyártásával, utántöltésével és forgalmazásával foglalkozik így ebből kifolyólag a kellékanyagok piacán tevékenykedő piaci szereplők száma bővebb a nyomtatók piacán jelen lévő vállalkozások számánál. A piac a korábbi tapasztalatok alapján könnyen támadható és folyamatosan jelennek meg, illetve tűnnek el vállalkozások az utángyártásból, de különösen az utántöltésből.

58. A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján jelen ügyben is megállapítható, hogy *az egyes nyomtatókhoz használható kellékeknek önálló piaca van*. Ezt az álláspontot támasztja alá a fentebb kifejtettek figyelembevételével, hogy egy kellékfajta – a nagyon kevés kivételtől eltekintve – csak adott nyomtatóhoz használható, továbbá, hogy különleges ellátórendszer (független utángyártók) szakosodott a kellékpiacra. Ez utóbbi körülmény ugyanis megbízhatóan képes jelezni az önálló piac fennállását. A kellékpiac esetében továbbá egy speciális kereslet is azonosítható, ugyanis a kellékeket csak azok vásárolják, akik az adott nyomtató típusal rendelkeznek.

59. A tényállásban említettek alapján jótállási jegyet kapó vásárlói réteg jellemzően a magánfelhasználók, illetve a kisebb volumenben vásárló üzleti vállalkozók (SOHO)⁷ köre. Ez a vásárlói réteg jellemzően nem végez piackutatást és a vásárlói döntéshozatali mechanizmus szempontjából a legkevésbé tudatos réteghez tartozik, mivel nem élettartam költséget számol, hanem az elsődleges termék – a nyomtató – tulajdonságai és ára alapján hozza meg a döntését. Ezt támasztja alá a jelen ügyben a GVH megkeresésére nyilatkozó vállalkozások tapasztalata. Ezekre a döntésekre nagy hatással vannak az akciók és a reklámok.

60. A fentebb jellemzett vásárlói körtől élesen elkülönül az iparszerű/üzletszerű célfeladatra nyomtatót vásárlók köre, ők ugyanis más szempontok alapján hozzák meg a döntéseiket. A költségek számbavételénél ugyanis a célfeladatnak megfelelően nem csak az alapnyomtató árával és élettartamával, hanem a kellékanyagok árával és minőségével is számolnak, amelyhez gyakran szakértőket is igénybe vesznek. Ezt támasztja alá az eljárás alá vont vállalkozás azon nézete is, hogy közvetetten elkülöníti az otthoni felhasználókat az üzleti felhasználóktól. Míg tehát az utóbbi vásárlói csoport tudatosan, hosszú távra választva hoz döntést, addig az előbbi vásárlói kör ettől eltérően hozza meg a döntését és jellemzően a kellékanyag vásárlásakor szembesül csak a következő – a kellékanyag árához és minőségéhez kapcsolódó – fogyasztói döntéssel. A fogyasztó jellemzően ekkor dönti el, hogy a nyomtató gyártója által előállított kellékanyagot veszi-e meg, vagy pedig utántöltött ill. utángyártott kellékanyagot vesz. Erre a döntésére pedig a rendelkezésére álló információk, a kellékanyag ára és a korábbi tapasztalata van jelentős hatással. Ha a másodlagos termék ára az elsődleges termékhez viszonyítva magas, akkor ez előidézhetheti azt, hogy a vásárló

⁷ SOHO - Small Office, Home Office

más termékre váltsan, azonban az otthoni és a kis irodai felhasználók jellemzően nem rendelkeznek olyan erőforrásokkal, hogy kisebb akadályok vagy áremelkedések miatt az áttérés mellett döntsenek, szemben a nagyobb volumenű és professzionális felhasználókkal, akiknél jellemzően egy-egy ilyen áttérés megvalósítása nem jelent különösebb problémát.

61. A fentebb kifejtett szempontokra tekintettel jelen ügyben *az érintett termékpiac az otthoni felhasználók és az otthoni- és kis irodai felhasználók által vásárolt, kis teljesítményű HP-nyomtatókkal kompatibilis kiegészítők másodlagos piaca.*

62. Az eljárás alá vont vállalkozás érvelése, miszerint a HP kompatibilis nyomtató kiegészítőknek nincs külön piaca, a Versenytanács szerint nem helytálló. Az Európai Bizottság a 'XXVth Report on Competition Policy' c. jelentésében egyértelműen elsődleges és másodlagos piacként határozta meg az eljárás alá vont vállalkozás által említett piaci szegmenseket és nem pedig egy egységes piacként. Az Európai Bizottság által levont következtetések is az elsődleges és a másodlagos piac relációjában voltak irányadóak. Az eljárás alá vont beadványában említett fogyasztó kategóriája a jelentés alapján valójában a vásárló fogalmának (purchasers, customers) felel meg. Az ügy így annyiban releváns, hogy a piac egyes szegmenseiben (pl. professzionális felhasználók, üzleti felhasználók) esetében valóban fontos tényező az egy nyomtatott oldalra jutó költségtényező, azonban a jelen eljárásban érintett termékpiac esetében mégsem ez a jellemző. A jelen eljárásban érintett termékpiac esetében ugyanis a vásárlóknak nem ez a jellemző magatartása. A fentebb kifejtettek alapján az elsődleges szempont a nyomtató megvásárlásakor annak ára és az éppen zajló akciók és kedvezmények. Bár az elsődleges és a másodlagos piac között – a fogalom meghatározásából kifolyólag is – szoros kapcsolat van, ez azonban nem minden piac esetben jelent azonos jellegű kapcsolatot. A jelen eljárásban érintett termékpiac esetében bár a másodlagos piac az elsődleges piac utópiaca, az elsődleges piacon érzékelhető verseny csak kisebb mértékben hat a másodlagos piacon.

63. Magyarországon nyomtatókat nem gyártanak, a lebonyolított teljes forgalom importból származik. A kiegészítők tekintetében a Magyarországon kapható választékban azonban egyaránt szerepelnek a magyar utántöltők és utángyártók által előállított termékek és az importból származó kiegészítők. Szállítási korlát gyakorlatilag nincsen és az export-importot nem korlátozza külön jogszabály. A magyar utántöltők és utángyártók is megjelennek márkás és nem márkás termékekkel az Unió piacán, jellemzően a környező országokban. A kínálati oldal gyakorlatilag az Unió egész területéről képes a hazai piac ellátására, továbbá a keresleti oldalon a hazai fogyasztók a környező országokból is képesek közvetlenül beszerezni a keresett termékeket.

64. A magyar piacon a jelentősebb nyomtató gyártók jelen vannak termékeikkel, ugyanezen termékek forgalmazásának esetleges újabb külföldi forgalmazók magyarországi megjelenésével, vagy további magyarországi importőrök létrehozásával való bővítése nem jelent olyan potenciális versenyt, amely akár az érintett piac, akár az erőfölény értékelésében jelentős szerepet játszana. A végfelhasználók magánimportja szintén nem képviselhet olyan volument, amely indokolná a földrajzi piac magyarországinál tágabb értékelését.

65. A kifogásolt magatartás jellege befolyásolhatja az ügy megítélésének körülményeit. A jótállási feltételek jogellenes alakítása a jelen eljárás keretében értékelt körülmények tekintetében csak a magyarországi vevők tekintetében érezhető hatását, a magyar nyelvű jótállási jegyek ugyanis csak Magyarországon kerülnek alkalmazásra.

66. A fentebb kifejtettekre tekintettel a Versenytanács álláspontja szerint elegendő a magyarországi piac vizsgálata, így az érintett földrajzi piac jelen eljárásban a Magyar Köztársaság területe.

A gazdasági erőfölény

67. A HP a nyomtatók elsődleges magyarországi piacán kb. 50-60 százalékos piaci részesedéssel rendelkezik, amely piaci pozíciót 20 százalék alatti részesedéssel követ a Canon és a Lexmark. A kis kapacitású, alacsonyabb árfekvésű nyomtatók piacán belül, a vizsgálat tárgyát képező szegmensen a pontos részesedés nem ismert.

68. Az érintett másodlagos piacon a HP részesedése magas. A rendelkezésre álló információk alapján ez feltehetően kb. 90 százalék körüli. (Vj-103/2004/7, 65). Az eljárás alá vont vállalkozás ezt a részesedést azonban alacsonyabbra becsüli. Magyarországon a nyomtatókhöz felhasznált patronok 70%-a nem eredeti az eljárás alá vont vállalkozás szerint. Az érintett piac forgalma nehezen becsülhető, a rendelkezésre álló bizonyítékok ugyanis nagy mértékű eltérést mutatnak hat milliárd forinttól ötven milliárd forintig. Erre a körülményre tekintettel az érintett piaci részesedésekre vonatkozó becslések csak százalékos formában kerültek megfogalmazásra. A Versenytanács szerint *a HP magas piaci részesedése lényeges meghatározója különösen a másodlagos piac szerkezetének, de a gazdasági erőfölényt egyéb körülmények elemzésével ki kell egészíteni.*

69. Az erőfölény meglétét erősíti az a körülmény, hogy a vásárlók korlátozott racionalitása ahhoz vezet, hogy a döntésük meghozatalakor nem, vagy csak kevésbé számolnak az élettartam költségekkel. A döntésüket elsődlegesen az éppen zajló akciók, a termék ára és tudása határozza meg. Az erőfölényes helyzet fennállását támasztja alá az is, hogy az érintett piacról való kilépés költsége relatív nagy, egyes termékek esetében ugyanis nagy különbség figyelhető meg az elsődleges termék és a másodlagos termék ára között. A reklámok, árcsökkentések és akciók jelentős hatása a döntési folyamatra arra utal, hogy az érintett termékpiachoz kapcsolódó elsődleges termékpiacon nagy a fogyasztók árérzékenysége.

70. Az elsődleges termékpiacon megjelenő árérzékenység azonban csak korlátozottan jelenik meg az érintett másodlagos termékpiac tekintetében. A magánfelhasználók, kisleltartók vásárlói köre ettől eltérően hozza meg a döntését és jellemzően a kellékanyag vásárlásakor szembesül csak a következő – a kellékanyag árához és minőségéhez kapcsolódó – fogyasztói döntéssel. A fogyasztó jellemzően ekkor dönti el, hogy a nyomtató gyártója által előállított kellékanyagot veszi-e meg, vagy pedig utántöltött ill. utángyártott kellékanyagot vesz. Erre a döntésére pedig a rendelkezésre álló információk, a kellékanyag ára és a korábbi tapasztalata van jelentős hatással.

71. Ha a másodlagos termék ára az elsődleges termékhez viszonyítva magas, akkor ez előidézheti azt, hogy a vásárló más termékre váltson. A vizsgálat által megkérdezett egyik nagy forgalmazó úgy nyilatkozott, hogy szerinte az olcsó kategóriás nyomtatókat

évek óta veszteségesen adják a gyártók, és a veszteséget a patronok árán hozzák be. Erre utal szerinte az a körülmény, hogy a kisebb nyomtatók árát gyakran megközelíti a patronok ára, és ezért a fogyasztó jobban jár, ha új nyomtatót vásárol. Az elsődleges piac ezen sajátossága a másodlagos piaci erőfölényt gyengítő hatású. Az erőfölényt gyengíti továbbá az a körülmény is, hogy a piac összességében áttekinthetőnek minősül és könnyű információt szerezni róla, így szakfolyóiratokban rendszeres összehasonlítások, tesztek és vélemények jelennek meg a témában.

72. Az erőfölénnyel összefüggésben figyelembe kell venni olyan technológiai körülményeket, amelyek a HP-kellékek tekintetében a HP-nek speciális, a kellékek másodlagos piacának más résztvevőivel szemben sajátos előnyt biztosít. Ilyen körülmény az, hogy a garanciális feltételek meghatározására kizárólag a HP jogosult, beleértve azt a lehetőséget is, hogy a jogszabályok adta kereteken belül meghatározza azokat a körülményeket, amelyeket a garancia elvesztését okozhatják. Ezek a feltételek jogszerűen azonban nem zárhatják ki vagy nehezíthetik meg jelentősen az utángyártott és/vagy után töltött kellékek használatát. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy az utángyártott, -töltött kellékek legfeljebb egy-két éves kéréssel jelennek meg termékeikkel. Az újonnan bevezetett HP-nyomtatók esetében ezért a HP-kellékek helyettesíthetősége gyakorlatilag lehetetlen, míg a már régebben bevezetett nyomtatók esetében már megjelennek az utángyártó, -töltő vállalkozások is, a helyettesíthetőség lehetősége fennáll.

73. A fentiek alapján az erőfölény megállapíthatósága során az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

(1) elsődleges termék ára;

Az érintett piaccal kapcsolatos elsődleges piacon a magánhasználatú, illetve SOHO vállalkozások számára forgalmazott kisebb teljesítményű nyomtatók ára, különösen a tintasugaras kategóriában, nem túl magasak, kb. 20 és 50 ezer forint között mozognak. Egyes akciókban ennél olcsóbban is lehet nyomtatót vásárolni.

(2) elsődleges termék élettartama;

A nyomtatók fizikai élettartama viszonylag hosszú, működőképességüket 9-10 évig is képesek megőrizni. A gazdasági elavulás ennél lényegesen gyorsabb, két-három év. Az érintett fogyasztói kör számára az erkölcsi avulás kevésbé fontos tényező, mint a fizikai elavulás. Ezért a nyomtatót az üzleti felhasználóknál hosszabb ideig használják. A kifogásolt jogsértés szempontjából különösen annak van jelentősége, hogy a garanciális időtartam nem túl hosszú (max. félév). Ez azt jelenti, hogy félév után az idegen kellékanyagok használatának – önmagában – már nincs a fogyasztó számára hátrányos következményekkel járó hatása.

(3) másodlagos termékek árának transzparenciája;

A fogyasztó viszonylag könnyen képet kaphat a felhasználható kellékanyagok elérhetőségéről és áráról. Az utángyártott kellékanyagok kb. félév múlva jelennek meg a másodlagos piacon, vagy az újonnan kifejlesztett termékek esetében a kifogásolt magatartás nem is alkalmas a verseny korlátozására, mert még nincs a piacon helyettesítő termék.

(4) másodlagos termékek árának aránya az elsődleges termék árához mérten;

Egy kis teljesítményű HP-lézernyomtatóhoz új HP-gyártású festékkazetta ára 8-15 ezer forint. A kazetta újratöltése ennél lényegesen olcsóbb. A tintasugaras festék patronok egységára 7-10 ezer forint. A színes nyomtatókhöz esetenként több patron is kell használni. Az egy nyomtatott oldal festékanyag-költsége a lézernyomtatók esetében alacsonyabb mint a tintasugaras nyomtatóknál, illetve a színes képek nyomtatása drágább a fekete-fehér képekénél.

(5) információs költségek;

Az információs költségek meglehetősen alacsonyak, a helyettesítő termékekre vonatkozó információk könnyen beszerezhetők.

(6) egyéb szempontok;

A HP-nyomtatók technikai specifikációjából eredően más nyomtatókhöz gyártott kellékanyagok a HP-nyomtatókhöz nem használhatók fel.

74. Az alább kifejtettek szerint a kifogásolt magatartás nem alkalmas gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megvalósítására. Ez a körülmény a gazdasági erőfölény megállapíthatósága tárgyában való (a fentebb felsorolt szempontok mérlegelését követő) egyértelmű állásfoglalást jelen eljárásban szükségtelenné teszi, ezért a Versenytanács azt mellőzi.

Az eljárás alá vont versenyjogi felelőssége

75. A tényállásban megjelölt jótállási feltételeket az eljárás alá vont vállalkozás alakította ki. Ezen túlmenően a szervizpartnerekkel kötött megállapodások meghatározzák, hogy a szervizpartner nem számolhat fel díjat a végfelhasználóval szemben, amennyiben a termék a jótállási jegy, vagy a HP alapelvei szerint jótállás alatt áll. Az eljárás alá vont vállalkozás nem csak alakítja a jótállási feltételeket, hanem azokat eljuttatja a kereskedőkhöz és biztosítja ezek érvényesülését is a szervizpartnerekkel való megállapodásaiban.

76. Bár az eljárás alá vont vállalkozás által kialakított jótállási feltételeket a kiskereskedők nem kötelesek alkalmazni, a gyakorlatban szinte valamennyi eladó azokat alkalmazta, még a nagy kereskedelmi láncok is, mint pl. az ElectroWorld vagy a Media Markt. Ezt elősegíti az a gyakorlat is, amely alapján a jótállási jegyek vagy a termék dobozában, vagy annak dobozán, vagy pedig a számla mellett érkeznek meg a kereskedőkhöz.

77. A fentebb kifejtettekre tekintettel egyértelműen megállapítható, hogy a HP meghatározó hatással van a jótállási feltételek kialakítására, azok gyakorlatban való alkalmazására, ezért az azokban foglaltakkal kapcsolatban versenyjogi felelőssége megállapítható.

A kifogásolt magatartás visszaélésszerűségének kizárása

78. A kifogásolt magatartás a Tptv. 21. § f) pontja, illetve az EKSz. 82. cikkének d) pontja által tilalmazott *árukapcsolást* valószínűsíthetja meg abban az esetben, ha a HP-nyomtatók garanciális javítását olyan kötelezettségek vállalásától teszi függővé,

amelyek természetüknél fogva, illetve a szokásos szerződési gyakorlatra figyelemmel nem tartoznak a szerződés tárgyához.

79. A garanciális javítási jogok és a nyomtatókhöz használható kellékanyagok összekapcsolása önmagában nyilvánvalóan nem minősülhet olyan kötelezettség vállalásának, amely természeténél vagy a szokásos szerződéses gyakorlattal ellentétben nem tartozna a garanciális feltételek közé. Ha a gyártó semmilyen módon nem korlátozhatná a felhasználható idegen kellékanyagok körét, akkor a készülékkel nem kompatibilis patronok, illetve ismeretlen összetételű festékanyagok használatából eredő meghibásodásért is felelősséggel tartozna. Ez a fogyasztói érdekekkel is ellentétes lenne, hiszen túl gyakori és szükségtelen meghibásodásokhoz vezetne.

80. Ugyanakkor az idegen kellékanyagok teljes korlátozása sem lenne kívánatos, mert ugyan megoldaná a fenti problémát, de a fogyasztónak túl nagy árat kellene fizetnie. Ha ugyanis a gyártó következmények nélkül megtehetné, hogy kizárja az idegen kellékanyagokat használókat a garanciális körből, akkor lehetővé válna a keresztfinanszírozás a versenyzői piacon megjelenő nyomtatók és a(z) ebben az esetben gazdasági erőfölényben lévő vállalkozás másodlagos piaci termékeinek (kellékanyagainak) árai között. Az ilyen esetben mérlegelni kell, hogy a garanciális jogokhoz kapcsolódó gyártói korlátozás nem haladja-e meg a fogyasztói érdekek védelméhez, a nem gyártói hibára visszavezethető károkozás miatti felelősség elhárításához fűződő jogos gyártó érdekek érvényesítéséhez szükséges mértéket.

81. A vizsgálat a visszaélést a Jótállási Jegy kifogásolt megfogalmazására alapozta. A fogyasztóknak adott Jótállási Jegyen lévő megfogalmazás szerint "a jótállási igény érvényesülését kizárja, ha ... a hibát rendeltetésellenes használat... okozta. Rendeltetésellenes használatnak minősül nyomtatóknál pl. a specifikáción kívüli média vagy felújított, illetve nem HP gyártmányú festékpatronok és kazetták használata..." Az idézett megfogalmazás szerint a fogyasztó akkor veszti el a garanciát, ha a készülék rendeltetésellenes használat miatt hibásodott meg. Ha az első mondat "rendeltetésellenes használat" kifejezésének helyébe a második mondat meghatározását helyettesítjük, az alábbi szövegeértelmezés adódik: "... a jótállási igény érvényesülését kizárja, ha a hibát a specifikáción kívüli média vagy felújított, illetve nem HP gyártmányú festékpatronok és kazetták használata okozta."

82. A fenti szöveg helyes értelmezése szerint *a garanciális jogok nem vesznek el pusztán azért, hogy a fogyasztó utángyártott vagy -töltött kellékanyagot használt. A jogok csak akkor vesznek el, ha a nyomtató az ilyen kellékanyagok használata miatt hibásodott meg.* Az "idegen" kellékanyagok használata lehet oka a nyomtatók meghibásodásának, ezért az eljárás alá vont jogosan tagadja meg az ebből eredő meghibásodás javítási költségeinek vállalását. Ezt a gyakorlatot – márka védelme, illetve végső soron a fogyasztó érdekeinek védelme – miatt valamennyi nyomtató gyártó cég követi.

83. Az "elsődleges tényállás" elvileg a Jótállási Jegy ominózus megfogalmazásának fentebb leírt "helyes" értelmezésétől függetlenül is megvalósulhatott volna a HP tényleges gyakorlatán keresztül. A rendelkezésre álló információk azonban éppen az ellenkezőjét támasztják alá: nincs bizonyíték arra, hogy a HP bármely

márkaszervizében pusztán az idegen kellékanyagok használata (jelenléte) miatt tagadtak volna meg garanciális szolgáltatást.

84. A fentiek miatt a nem a HP által gyártott kellékanyagok okozta meghibásodásból eredő károk megtérítésének megtagadása nem minősül olyan kötelezettségvállalásnak, amely természetüknél fogva, illetve a szokásos szerződési gyakorlatra figyelemmel ne tartozna a szerződés (jelen esetben a garancia vállalása) tárgyához. Ezért a kifogásolt Jótállási Jegyek használata nem valósíthatná meg a Tpvt. 21. § f) pontjának, illetve az EKSZ 82. cikkének megsértést, abban az esetben sem, ha az eljárás alá vont gazdasági erőfölénye az érintett piacon megállapítható lenne.

A fogyasztók megtévesztése

85. A fogyasztók gazdasági versenyben történő megtévesztése akkor következik be, amikor a fogyasztó a vásárlási döntését a forgalmazó által közölt olyan valótlan, pontatlan, hiányos vagy félreérthető információkra alapozza, amely alkalmas arra, hogy az érintett piacon tevékenykedő versenytársakat hátrányos helyzetbe hozza.

86. Az eljárás alá vont vállalkozás által kialakított 'Jótállási jegy' megszövegezése nem tette egyértelművé a fogyasztók számára azt, hogy az idegen kellékanyag használata csak abban az esetben vezet a garanciális jogok elvesztéséhez, ha az okozza a nyomtató meghibásodását. A Jótállási Jegyeken olvasható, a tényállási részben kiemelt megfogalmazás a fogyasztók számára érthető volt úgy, hogy az idegen kellékanyagok használata esetén a fogyasztó akkor is elveszti a jótállási igényét, ha a meghibásodást nem az idegen kellékek használata okozta.

87. A bíró gyakorlat alapján megállapítható, hogy megvalósul a fogyasztók megtévesztése bármilyen, a megtévesztésre objektíve alkalmas magatartással. (Legf. Bír. Kf. II. 39.774/2000/6.) Ilyennek minősül a Tpvt. 8. § (2) bekezdésének a) pontja szerint, ha a vállalkozás az áru lényeges tulajdonsága tekintetében valótlan tényt vagy valós tényt megtévesztésre alkalmas módon állít, vagy bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad. A garanciális feltételek nem vitathatóan az áru lényeges tulajdonságának minősülnek, ezért a 'Jótállási jegyben' foglalt információk is alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére.

XI.

Az eljárás szünetelése

88. Jelen eljárásban a Versenytanács alkalmazhatónak látta az akkor még hatályos Tpvt. 75. § (1) bekezdése szerinti szüneteltetés intézményét.⁸ Eszerint az eljáró versenytanács a hivatalból indult eljárás szünetelését rendelheti el, ha a vizsgált magatartás a verseny szabadságát vagy tisztaságát csekély fokban veszélyezteti, és az eljárás alá vont vállalja, hogy a) tartózkodik e magatartás folytatásától, valamint b) kárveszély esetén megteszi a kár megelőzéséhez szükséges intézkedéseket, vagy megfelelő intézkedéseket tesz a már bekövetkezett jogsértés orvoslása érdekében.

⁸ A 2005. évi LXVIII. törvény a szünetelés helyett, 2005. november 1-i hatállyal bevezette a „kötelezettségvállalás” intézményét.

89. Az eljárás alá vont által alkalmazott Jótállási Jegy megfogalmazása szerint „rendeltetésellenes használatnak” minősül a nem HP-gyártású kellékanyagok alkalmazása függetlenül attól, hogy az ténylegesen milyen minőségű, és alkalmas-e azok helyettesítésére vagy nem. Ez a magatartás akkor minősült volna súlyos jogsértésnek, ha az eljárás alá vont a garanciális jogok elvesztését ténylegesen összekapcsolta volna a nem HP-gyártású kellékanyagok alkalmazásával függetlenül attól, hogy a meghibásodást mi okozta. A Jótállási Jegy megfogalmazása szerint azonban a garanciális jogot csak akkor veszti el a fogyasztó, ha meghibásodást ténylegesen a nem HP-gyártású kellékanyagok alkalmazása okozza, önmagában az ilyen „idegen” gyártású kellékanyagok használata miatt a garanciális jog nem veszik el automatikusan. Emiatt a „rendeltetésellenes használat” kifejezés alkalmazása csak csekély mértékben veszélyezteti a verseny szabadságát, illetve tisztaságát.

90. Az eljárás alá vont az eljárás szünetelés elrendelése érdekében vállalta, hogy egy hónapon belül a nyomtatóihoz mellékelt jótállási jegyeiből, illetve a jótállási igények érvényesítését tartalmazó bármely más útmutatóból, referencia anyagból, egyéb dokumentumokból töröl minden olyan utalást, amely a felújított és/vagy utántöltött nem HP gyártmányú festékpátronok és kazetták használatát rendeltetésellenesnek minősíti. Vállalta továbbá, hogy a Jótállási Jeggyel kapcsolatos változtatásra vonatkozó nyilatkozatát legalább két országos napilapban, megfelelő formában, közzéteszi, értve ezen a Népszabadságot, a Magyar Nemzetet, illetve a honlapját is.

91. A Versenytanács a fentiekre tekintettel az eljárás alá vont vállalása alapján a 2005. szeptember 20-án, egy hónapos időtartamra, az eljárás szünetelését rendelte el.

X.

Az utóvizsgálat

92. A Tptv. 76. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a vizsgáló az eljárás szünetelése esetén utóvizsgálatot tart.

93. Az utóvizsgálat során az eljárás alá vont bemutatta azt a Jótállási Jegyet, amellyel 2004. május 26-tól felváltotta a korábbi, a jelen eljárásban kifogás tárgyává tett Jótállási Jegyét. Ennek megfogalmazása szerint

„A HP nyomtató termékekre vonatkozó jótállás, valamint a HP-vel kötött karbantartási szerződés a nem HP tintapátronok vagy újratöltött tintapátronok használata mellett is érvényben marad. Ha azonban a nyomtató meghibásodása vagy károsodása a nem HP gyártmányú, vagy az újratöltött tintapátronok használatára vezethető vissza, a HP a szokásos munkaidő- és anyagköltséget felszámítja az adott nyomtatóhiba vagy kár kijavításáért.”

94. A Népszabadságban, a Magyar Nemzetben és a HP honlapján az alábbi közlemény jelent meg:

„A Hewlett-Packard Magyarország Kft. Ezúton tájékoztatja vásárlóit, hogy valamennyi, a nyomtatóihoz mellékelt jótállási jegyből, illetve a jótállási igények érvényesítését tartalmazó bármely más útmutatóból, referenciaanyagból és egyéb dokumentumból törölt minden olyan útmutatást, amely a felújított és/vagy

utántöltött, nem HP festékpátronok és kazetták használatát rendeltetésellenesnek minősíti.

A nyomtatókban a nem HP gyártmányú kellékek által okozott esetleges meghibásodások javításának költségét azonban a felhasználónak a garanciális idő alatt is fizetnie kell, mivel egyetlen gyártó sem felel az ellenőrzésén kívül álló cég termékének a minőségéért.

A Hewlett-Packard Magyarország ezúton is hangsúlyozni szeretné, hogy továbbra is elkötelezett a vásárlók pontos és egyértelmű tájékoztatása mellett.”

95. A fentiekre tekintettel, a Tpv. 76. § (3) bekezdésének c) pontja alapján Versenytanács a rendelkező rész szerint határozott. Az eljárás megszüntetését a Versenytanács a Tpv. 72. § (1) bekezdése a) pontjának első fordulata alapján, a Tpv. 77. § (1) bekezdésének j) pontja szerint rendelte el.

96. Az eljárás Tpv. szerinti megszüntetése az EKSz. 82. cikkelye vonatkozásában annak megállapítását jelenti, hogy az eljárás alá vont magatartása összeegyeztethető a közös piaccal.

97. A Tpv. 77. § (1) bekezdésének j) pontja szerinti megszüntetés érdemi határozatnak minősül, amellyel szemben a Tpv. 83. § (1) bekezdése szerint jogorvoslatnak van helye.

Budapest, 2005. december 13.